

De Here zoekt Mozes te doden (Exodus 4:24-26)

"Onderweg nu, in een nachtverblijf, kwam de HERE hem tegen en zocht hem te doden. Toen nam Sippora een stenen mes, besneed de voorhuid van haar zoon, raakte daarmee zijn voeten aan en zeide: Voorzeker, gij zijt mij een bloedbruidegom. En Hij liet hem met rust. Bloedbruidegom, zeide zij toen, met het oog op de besnijdenis".

Mozes moest uit Egypte vluchten voor de woede van Farao. Hij werd gastvrij ontvangen door Rehuël (Jethro) de priester van een nomadenstam, de Kenieten. Mozes trouwde met Zipporah, een van de zeven dochters van Jethro. Jethro was de eerste die een 'Jood' in gevaar durfde te verbergen en daarvoor gezegend werd. Toen Mozes ongeveer 40 jaar later, de opdracht van God kreeg van Farao te eisen Israël vrij te laten (Ex.5:1-4) moest hij zijn vrouw en zijn twee zonen om veiligheidsredenen achterlaten.

Het mysterieuze verhaal uit Exodus 4, waarin een nachtelijke besnijdenis wordt beschreven, heeft meer weg van een nachtmerrie dan van een feestelijke familieaangelegenheid. In slechts drie korte verzen geeft de schrijver weer wat er die nacht plaatsvond. Mozes was door God geroepen om het volk Israël te bevrijden van de Egyptische slavernij. Mozes was dus met zijn vrouw en twee kinderen op reis naar Egypte. Onderweg nu in de herberg, kwam de Here hem tegen en zocht hem te doden. Toen nam Zipporah een stenen mes en besneed de voorhuid van haar zoon en raakte met het bloed zijn voeten aan en zeide: Voorzeker, Gij zijt mij een bloedbruidegom. En Hij de Here liet hem met rust. In het verhaal uit Exodus 4 speelt de besnijdenis een cruciale rol. Het gebod om te besnijden stamt uit de tijd van de aartsvaders. In Genesis 17 geeft God aan Abraham het bevel dat alle mannen in zijn huis op de achtste dag besneden moesten worden als teken van het verbond met God. Ze hebben bij de geboorte van hun tweede zoon Eliëzer dus niet zo gehandeld naar Gods gebod. Krachtens Gen.17:14 stond op dit verzuim de doodstraf. Door de besnijdenis werden de jongens ingelijfd in het uitverkoren volk (Gen.17:9-14).

De gangbare uitleg

Terwijl Mozes met zijn vrouw Zipporah en zijn twee kinderen op weg is naar Egypte, op de een of andere wijze ervoer hij dat God hem ontmoette en trachtte te doden. Was het een ziekte, die hem tot de rand van de dood bracht? Werd hem een openbaring gedaan? We weten het niet. Hoe het ook zij, voor Mozes en Zipporah is

het wel duidelijk; Gods toorn openbaart zich vanwege het verzuim een van de zoons te besnijden. Zipporah neemt vervolgens letterlijk en figuurlijk het heft in handen en besnijdt Eliëzer. Ze besnijdt dus haar zoon, die toch zeker al ouder dan 20 jaar geweest moet zijn en raakt met het bebloede stenen mes Mozes voeten aan. Zij geeft daarmee uiting aan haar gevoelens dat zij terwille van Mozes een offer heeft gebracht. Ze deed het niet van harte. Na het voltrekken van de besnijdenis noemt Zipporah Mozes haar bloedbruidegom en laat de Here Mozes met rust.

Exodus 4:24-26

Tegen

Het was dus geen vriendelijke ontmoeting. Maar Mozes had blijkens het nu volgende nagelaten zijn tweede zoon te besnijden, hoewel God de besnijdenis als blijvende instelling had verordonneerd. God laat nu pas zijn misnoegen hierover aan Mozes merken. Met het uitstel heeft Adonai hem kennelijk de gelegenheid willen geven uit eigener beweging het verzuim te herstellen. Nu dit niet gebeurd is, moet deze zaak alsnog in orde worden en wel vóór Mozes met zijn taak aanvangt. Hoe zou Mozes Israël tot de dienst Gods-zie het "dienen" in vs.23- kunnen oproepen als hijzelf een zo gewichtige instelling als de besnijdenis niet nakwam? De betreffende zoon behoorde dan immers niet tot het Verbond. Hoe God Mozes wilde doden is onzeker, wellicht moeten we denken aan een of andere ziekte.

Zipporah

God nam het Mozes kwalijk, dat hij Eliëzer's besnijdenis uitstelde. In vers 20 is sprake van zonen en uit Ex.18:3 weten we dat er twee waren. De oudste zoon heette (= verdrijving). Want, had Mozes gezegd, 'ik ben een vreemdeling geweest in een ver land.' De andere zoon heette Eliëzer (= "God is mijn hulp"). Want, 'had Mozes gezegd, 'de God van mijn vader heeft mij geholpen. Hij heeft er voor gezorgd dat de Farao mij niet heeft gedood.' We moeten er dus van uitgaan, dat de eerste Gershom reeds besneden was, maar dat dit bij de tweede nagelaten was. Mozes werd daarop dodelijk ziek door ingrijpen van God zelf (Engel des Heren), zodat hij zijn zoon niet zelf kon besnijden. Daarop nam Zipporah - de Midianitische! Maar wel een afstammeling van Abraham het heft in handen en besneet het kind. Vandaar dat zij zei: "je bent mij een bloedbruidegom" Het vermoeden is dat zij - de Midianitische zich verzet heeft tegen de besnijdenis van haar tweede zoon en dat Mozes daarvoor gezwicht is. Daarom voelt zij zich schuldig en haast de zaak te herstellen. Het is overigens uniek, dat een moeder haar zoon besnijdt! Het werd altijd door mannen gedaan. Maar we moeten wel bedenken dat haar vader priester (Jethro) in Midian was, dus was ze in een religieuze sfeer opgevoed. En eveneens met de besnijdenis vertrouwd was. Besnijden was niet iets wat alleen bij Israël gepraktiseerd werd; andere volken (inclusief de Midianieten) kenden het ook. Er is

nog een punt dat het overwegen waard is. De Egyptenaren kenden ook een vorm van besnijdenis die we een 'gedeeltelijke besnijdenis' zouden kunnen noemen; er werd slechts een klein gedeelte van de voorhuid weggesneden. Ongeveer 2300 jaar voor onze jaartelling werden in Egypte alle mannen besneden. Dit is duidelijk geworden door een Egyptische graftekening. Hierop staan twee slaven afgebeeld die een man aan het besnijden zijn. Onder de tekening staat de tekst: 'De zelf is bedoeld om het wat makkelijker te maken, houd hem vast zodat hij niet valt. Een Egyptenaar met de naam Uha, die in diezelfde periode leefde, beschreef dat hij met een groep 120 lotgenoten werd besneden. Het Besnijden van mannen blijkt dus voor te komen in het oude Egypte, waar Mozes opgroeide. Zou het kunnen zijn dat Mozes zijn zoon Gershom op deze 'Egyptische wijze' besneden heeft en dat God deze 'halve' besnijdenis (een soort compromis) afkeurt? (zie ook Jozua 5:9!)

Voeten

En raakte met het bloed zijn voeten aan. Men kan hier ook vertalen: "en wierp dit voor zijn voeten". Hiermede gaf zij blijkbaar uiting aan haar tegenzin tegen de ceremonie. Maar welke voeten worden bedoeld met "zijn voeten"? Gezien het feit dat Zipporah erbij zegt: "Voorzeker, gij zijt mij een bloedbruidegom" moeten het de voeten van de op het bed ziek liggende Mozes zijn.

Bloedbruidegom 1

Zipporah heeft Mozes - die ze bijna door de dood verloren had alleen kunnen behouden door de bloedstorting, waarmede de besnijdenis gepaard ging {zonder bloedstorting is er geen vergeving} Hij is daardoor opnieuw haar bruidegom geworden, Goch alleen door de bloedstorting van haar zoon. Hun gemeenschappelijk bloed! Maar met deze scherpe uitdrukking laat ze opnieuw merken, dat ze zich innerlijk nog steeds verzet tegen de ingreep. Ze heeft het dus alleen noodgedwongen gedaan omwille van Mozes.

Rust

Nu de besnijdenis alsnog is uitgevoerd, trekt God zijn slaande hand terug. Mozes heeft er blijkbaar mee ingestemd om de besnijdenis achterwege te laten. Om die reden wordt hij als hoofd van het gezin en meest verantwoordelijke bezocht met Gods slaande hand.

Bloedbruidegom 2

Zippora herhaalt dit wonderlijke woord uit vs.25. Waarschijnlijk heeft Mozes toen ook met Zipporah gesproken over het eigenlijke doel van zijn reis naar Egypte en over de gevaren, die ermee gepaard konden gaan. Zij is toen met haar kinderen

teruggekeerd naar Midian en Mozes is naar Egypte getrokken om Zijn door God opgedragen taak te vervullen. Pas na de uittocht toen Israël bij de Horeb aankwam voegt zijn gezin zich weer bij Mozes.

Een andere mooie verklaring afkomstig van de theoloog Buber. De achtergrond van deze gebeurtenis is dat Mozes jarenlang bij de Midianieten heeft gewoond. De schoonvader van Mozes was ook een Midianiet "Jethro, de priester van Midian" (Ex.3 vers 1). De Midianieten hadden ook de besnijdenis, maar dan werd een jongen pas besneden als hij de huwbare leeftijd had bereikt. Dus vandaar dat verband met "bruidegom". Wanneer werd een Midianitisch 'kind' besneden? Als hij ging trouwen. Dus de besnijdenis vond daar niet plaats op de achtste dag, maar als een jongen rijp was voor het huwelijk. Nu heeft Mozes kennelijk nagelaten zijn kind te besnijden volgens Israëlitisch gebruiken. Hij heeft blijkbaar gewacht en het kind niet besneden en gedacht, dat doe ik later wel als hij gaat trouwen.

Alleen nu gaat Mozes naar Egypte om Israël te bevrijden. Maar als Mozes de bevrijder wil worden van Israël, dan moet hij wel op het fundament van Israël gaan staan. En niet op het fundament van Midian. En daarom komt God hem onderweg tegen, om hem aan te duiden dat er nog wat moet gebeuren; jouw fundament is nog niet in orde. Zo kun je niet gaan. Want als jij je kind niet besnijdt dan sta je niet in het verbond. Blijkbaar heeft Zipporah dat op het kritieke moment beseft, ze benijdt het kind en raakt met het bloed de voeten van Mozes aan en zo worden de voeten en daarmee ook de weg van Mozes geheiligd. En dan door de kracht van het bloed kan hij gaan naar de Faraó, want nu staat hij op het fundament van het bloedverbond. En dan begrijp je ook dat Zipporah zegt "bloedbruidegom", want op het moment dat het kind besneden wordt, was hij in Midianitische gedachte bruidegom. Dan was hij huwbaar.

Het is heel wonderlijk, op het moment dat de besnijdenis plaatsvindt, is daar sprake van een bruidegom. En staat er dan: "En Hij liet hem met rust." Door de kracht van het bloed wordt Mozes vrijgemaakt om op die manier bruidegom te worden om het volk vrij te kopen. En dat is precies wat de Here Jezus gedaan heeft, Hij is door de kracht van Zijn bloed de Bruidegom geworden. Op grond van het bloed van Golgotha kon Jezus de bruid gaan kopen. Daar zit heel duidelijk de symboliek in, dat Mozes moet gaan staan op het fundament van Israël. Het gaat hier niet om Mozes als persoon, maar om Mozes als drager van de opdracht. In het uur van het gevaar voltrekt Zipporah de bloedige ceremonie aan het kind. Dus in plaats van de Midianitische gewoonte hanteert ze het Israëlitische gebruik. en dat is vergelijkbaar met het opleggen van de handen op de kop van het offerdier (o.a. in

Exodus 29:10) Dat is dus een identificatie, een vereenzelviging van het leven met het bloed. Zipporah spreekt dan: “Gij zijt mij een bloedbruidegom” (Ex.4:26). En daarmee is Mozes voor de bruiloft gereed.

De bevrijdende werking van het bloed

Met het bloed van haar zoon voorkomt Zipporah dat Mozes door God wordt gedood. Op deze manier worden we als Bijbel lezer voorbereid op de bevrijdende werking van het bloed. Bij de tiende plaag die Egypte zal treffen zal iets dergelijks gebeuren: de Israëlieten moeten bloed aan de deurposten van hun huizen smeren zodat de doodsengel voorbijgaat en het leven van de eerstgeboren zonen van Israël worden gespaard (Ex.12).

Zipporah volgt dan in de rij van de vroedvrouwen Sifra en Pua die de pasgeboren Hebreeuwse jongetjes wisten te beschermen, de moeder en zuster van Mozes en de dochter van Farao die gezamenlijk het leven van de kleine Mozes hebben gered. Het zijn vrouwen die de weg vrijmaken voor de bevrijding van Israël. In Zipporah zien we een daadkrachtige niet-Israëlitische vrouw die door haar handelen, kiest voor het verbond en de God van Israël. We kunnen uit deze geschiedenis een geestelijke les trekken, dat de Here van ons gehoorzaamheid vraagt. Besnijdenis was en is voor de Joden ook nu een dure plicht. Niet ten onrechte wijzen diverse Reformatoren ons hier op het eerbiedig gebruik en onderhouden van de ons bekende voorschriften zoals het door de Here Jezus ingestelde Avondmaal. Het is ons tot gedachtenis van Jezus Christus. Brood en wijn spreken ons van onze Here Jezus Christus en zijn offer aan het kruis. Hij heeft ons door Zijn bloedstorting verlost van satan en zonde. In de Reformatie kwam echter het Avondmaal geheel op de achtergrond te staan. Het werk van satan, om alles weg te doen dat ons herinnert aan Christus. Satan wenst immers niet dat wij God aanbidden. Maar laten wij God gehoorzamen opdat wij zouden zijn tot lof zijner heerlijkheid. Wanneer Mozes, uit vrees voor tegenstand en verzet, de besnijdenis nagelaten heeft en daarvoor gestraft wordt, wordt ook ons hier de weg gewezen om Gode méér te gehoorzamen dan mensen. Zelfs het zoeken van een compromis (besnijden op de wijze van de Egyptenaren) volstaat niet. De gehoorzaamheid aan de Here dient een volledige gehoorzaamheid te zijn. Laten we bovendien niet vergeten dat Mozes hier leider van het Joodse volk zou worden; Hij is immers op weg naar Egypte en dán komt de Here hem tegen!

John Bakker

29-07-2019

Rev.09-08-2019

Geraadpleegde bronnen:

- Gods Woord, de Bijbel
- De Bijbel aan het woord; door: J.Kruisman
- Theologische Exegetische Compilatie (TEC)